ברחוב כדי למנוע מעוברים ושבים וכלי־רכב מלהיקלע לטווח־האש. לפעמים קשה לדעת מי יורה במי. כדורים שורקים מעל ראשים ונתקעים בקירות בתים. אנשים מחפשים מחסה. יורדים למיקלטים. מסתתרים מאחורי קירות".

מושל ירושלים, ד"ר דב יוסף, סעד ארוחת־צהריים מוקדמת בחדר־האוכל של מלון "קטה־דן", בחברת מכר בריטי מסגל האו"ם. מבעד לדלתות־הזכוכית הרחבות של חדר־האוכל השקיפו השניים במתרחש על הים והחוף. כדורים ניפצו את דלתות־הזכוכית. מגשים נפלו מידי המלצרים שהשתטחו אפיים ארצה וכמוהם משקיפי־האו"ם. דב יוסף ועמיתו הבריטי המשיכו לסעוד, כמו מאומה לא אירע. "הכדורים עפו סביבנו" — סיכם יוסף — "ובדרך־נס לא נהרגנו".

במלון "ארמון", שבחדריו התגוררו עתונאים זרים ובני־משפחותיהם, שרר מצב־חירום. נשות העתונאים ירדו למיקלט שבעורף הבית. חיילים התפרשו במלון, במרפסותיו ובמבואותיו. מעברו השני של הרחוב, ברציף הרברט סמואל, "צלפו" אנשי־אצ"ל לעבר "האוייב" — כתב עתונאי אמריקני. "נערת אצ"ל, שתלתלית הזהובים גלשו על חזה, נראתה עוזבת את הגן כשדם ניגר על זרועה. פצועה היתה בכתף. חייל אחר של אצ"ל נראה מטפס על חומת הגן. עיניו זלגו דמעות. הוא נראה מאיים באגרופו בחוסר־אונים לעבר עמדה. חברו הטוב ביותר נהרג לידו".

למטה־הפלמ"ח נזדמן באקראי קצין־המיבצעים הראשי של הפלמ"ח, יצחק רבין. רבין שימש כמפקד גדוד־"הראל" אשר לחם בין השאר על ירושלים. "הוא רצה להראות לי את הדרך החדשה — דרך 'בורמה' — שנסללה לירושלים" — שיחזרה רעייתו, לאה, את סיפור המעשה. לעומתה סיפר בעלה, כי עמד להשתתף בדיון צבאי שהתקיים בתל־אביב והקדים לבוא כדי לבקר את לאה, שהיתה אז חברתו, אשר עבדה במטה־הפלמ"ח.

מטה־הפלמ"ח דמה אז, בעיני רבין, ל"אי קטן ונצור העלול ללכת". המטה היה מוקף, לפי תיאורו, על־ידי אנשי־אצ"ל ששלטו בכל האיזור, בעוד שחיילי יחידות חטיבת־"קרייתי" לא מילאו פקודות ונטשו את עמדותיהם ונשקם. הוא קיבל באורח מיידי את הפיקוד על הכוח שנמצא אז במטה־הפלמ"ח, אשר מנה 40 אנשי משטרה־צבאית, רובם פצועי־קרבות.

עמוס אורן, ששימש בתפקידי־קישור במטה־הפלמ"ח, טען באוזני רבין כי "יש חשש שהם יפתחו ביריות ומצבנו יהיה רע מאוד".

השיב לו רבין: "קח רימונים וחסל אותם".

יצחק רבין בעצמו אמר ועשה. "הוא אחז בכמה רימונים שהיו לידו והטילם למטה, כדי למנוע מהם את הכניסה לבניין. זה היה מחזה מזווע, דראמה מחרידה; אחים מול אחים, עם נשק ביד והורגים זה את זה..." — סיפר קצין־הרכש פנחס ואזה.

אנשי מטה־הפלמ"ח צפו וראו כיצד השליך רבין רימון (ולפי גירסה אחרת — מספר רימונים) לעבר עמדה של אנשי־אצ"ל שהחזיקו ב"פיאט". אמנון דרור, שעקב אחרי הנעשה, התרשם מנחרצות צעדיו של רבין.

לימים — כאשר יתמודד על מועמדותו מטעם מפלגתו על כהונת ראש־הממשלה בשנת 1976 — יאמר קצין־המיבצעים של הפלמ"ח: "זה היה היום הכי שחור שלי. האמנתי בשליחות וגם קיבלתי פקודה מבן־גוריון לבצע — ופקודות צריך לבצע, מה גם שלא היתה כל ברירה".

רבין הורה להזעיק תגבורת, והורה לגייס יחידות מחטיבת־"יפתח" שפעלה בצפון־הארץ, ומחטיבת־"הנגב", שאנשיה עשו בחופשה בתל־אביב ועמדו לחזור לבסיסם. "היו שעות של קרב, כאשר במהלכו השתמשו בכל סוגי הנשק, מכונות־יריה, רובים ורימונים".

אחדים מאנשי־אצ"ל איבדו את עשתונותיהם וצעדו בקומה זקופה לעבר מטה־הפלמ"ח, מול מטר האש. בחילופי־היריות נפגע בראשו עובד טכני של אגף־ההסברה, פסח ולודינגר, והתמוטט בידיה של לאה רבין. היא והסופר נתן שחם, שהיה במטה־הפלמ"ח, הובילו את ולודינגר כשהכרתו מעורפלת לבית־החולים "בילינסון", שם נפח את נשמתו כעבור ימים אחדים מבלי שהכדור הוצא מראשו.

לאורך רחוב אלנבי דהרו משאיות עמוסות חיילים. קבוצות אזרחים התרוצצו מגוש אחד של בתים למישנהו ללא תכלית. בתי־קפה, בתי־מלון, דירות פרטיות ומקומות־בידור נתפסו ללא אבחנה בידי שני הצדדים. ברגעים של הפסקת־אש צעד שר־הפנים, יצחק גרינבוים, בין הלוחמים. הוא חיפש אחר בני־ביתו, ובינתיים עבר בתווך, בין הכוחות היריבים, ואף ניסה להפריד ביניהם ולשכך את הזעם. השר השתעשע בתקווה שיעלה בידו להגיע לאונייה כדי לשוחח עם בגין, אך כיוון שהיה טרוד בחיפוש אחרי אשתו — נדחה מימוש הרעיון.

האש נפסקה והתחדשה חליפות. יצחק מינץ, שפיקד על קטע המוחזק בידי אצ"ל ברחוב הירקון, קיבל הוראה לסור מיד למיפקדת־ה"הגנה" הסמוכה ולתבוע הפסקה מיידית של האש המומטרת על "אלטלנה", שאם לא כן תיפתח אש מהאונייה על עמדות ה"הגנה" בחוף. הוא נכנס לשטח המוחזק על־ידי ה"הגנה" וביקש להפגישו עם מפקד־האיזור. הלה, בעל חזות מבוגרת התייחס אליו בחשדנות מרובה, וביקש לדעת מדוע אין איש־האצ"ל מצדיע בפניו. איש־האצ"ל השיב — לפי שיחזורו — כי הוא מצדיע רק למפקדיו.

מינץ מסר לו את הצו שעמו, ומפקד־ה"הגנה" הגיב: "המפקדים שלך יודעים היטב את הדרך המקובלת כדי לפנות אלינו, ואינני מקבל פניות בצורה כזאת. תמסור זאת לממונים עליך". נסיונותיו של מפקד כוח־האצ"ל להעמידו על רצינות העניין ודחיפותו עלו, לעדותו, בתוהו.

המצב על סיפון "אלטלנה" נעשה מתוח יותר ויותר. "תריסר משאיות התקרבו לחוף ומאות חיילים קפצו מהן והתפזרו לאורך חזית החוף. רבים מהם תפסו עמדות־מפתח מאחורי קיר עבה הסוגר על מסעדה" — ראה מונרו פיין שעקב במשקפתו אחר הנעשה בחוף.

בגין עצמו ניסה להתקשר עם אנשי־אצ"ל שעל החוף. יונה פרגר, שירד מ"אלטלנה" במסעה הראשון של הסירה, קלט במכשיר־קשר שעמו את פניית בגין וביקש עתה לשכנע את מפקדי הצבא והפלמ"ח להפסיק את האש. רם־קול שעל הסיפון המשיך להודיע על הנשק שהובא "למען עם ישראל", אך ניתק לפתע ממקומו. הנסיון להרכיבו מחדש היה כרוך בסכנת־נפשות. קליעים התעופפו סביב "אלטלנה" והיכו בה. "לא הבינונו מה קורה פה" — תמה לוניה דבורין, שחיפש מחסה על סיפון הנחתת. לתדהמתו הבחין שהקליעים פילחו את דפנות הנחתת המשוריינת והדרו פנימה.

"הנחתת אכן משוריינת" — מסביר פיין — "אך אחדים מהמקלעים שעל החוף המטירו קליעים חודרי־שריון, והם חדרו בעד לדפנות הפלדה של הנחתת". ירי זה